

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo v Hilšerjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto

Slovinci!

Dne 19. novembra t. l. doživel bo veteran mej slovenskimi rodoljubi, gosp. dr. Janez Bleiweis, svojo 70. leto. Vsi Slovenci hočemo ta dan slovesno obhajati.

Vodo v Savo nositi bi se reklo, naštevati zasluge g. dr. Janeza Bleiweisa za slovenski narod. Zanimarjen in zapaščen je bil naš slovenski narod, kakor malokateri v Evropi, še pred 40 leti; lastni sinovi so se ga sramovali. Le pičlo število mož ni obupalo nad njegovo boljšo bodočnostjo, in med istimi odlikoval se je že v prvi dobi narodnega gibanja dr. Janez Bleiweis.

Od tiste dobe do danes neprenehoma deluje za vsestranski napredek naroda.

Vsi rodoljubi prve dobe našega probujenja, ki so se čutili zmožne, zbirali so se v svetišči njegovih „Novic“, in budili nove moči, budili iz spanja celi narod. Z „Novicami“ se je temelj položil slovenskemu časnikarstvu, slovenski literaturi sploh.

Poleg „Novic“ je dr. Janez Bleiweis deloval tudi na družih potih za povzdigo slovenske literature: znane so njegove zasluge za slovenski slovar in za slov. Matico, katerej je še danes predsednik.

Iskre in globokomisleči rodoljub, dr. Janez Bleiweis, je tudi spredvidel, da slovstveni napredek narodu ne zadostuje, ako jednako merno ne napreduje na gospodarskem polju. Zato je v „Novicah“ ljudstvo podučeval v umnem kmetovanju in „Novice“ so pripomogle dosti k gospodarskemu napredku našega kmetijstva. S tem si je gosp. dr. Janez Bleiweis najbolj pridobil zaupanje ljudstva, ker je v njem spoznalo pravega svojega prijatelja.

Ko se je pričela v Avstriji ustavna doba, videli smo, da je njegovo delovanje od prve dobe ustavnega življenja v Avstriji do danes bila nepretrgana vrsta trdih in neutrudnih bojev, pa tudi mnogih britkosti, v katerih je kakor skala stal naš dr. Janez Bleiweis nasproti vsem viharjem, ter branil pravice slovenskega naroda, kateremu je veljal za voditelja, in hvaležni narod mu je pridejal lepo ime „očeta“ svojega.

Nehvaležni bi bili mi, ako bi se vsega tega ne spominjali na dan, ko dopolni ono po svetem pismu le nemnogim izvoljenim namenjeno visoko starost, namreč svoje 70. leto.

Zatorej vse Slovence pozivljamo, naj se pripravijo za slovesno praznovanje dne 19. novembra, vredno in dostojno slavnemu našemu očetu dr. Janezu Bleiweisu!

Odbor.

Hrvatska adresa,

ki jo bo odposlal hrvatski sabor do svetlega cesarja, peča se v prvi vrsti z zadevo združenja vseh hrvatskih pokrajin v eno celoto.

Hrvatski poslanci prosijo, naj bi se Bosna tako vredila, da bi se mogla pozneje popolnem s Hrvatsko spojiti; ob enem prosijo za vtelesenje Dalmacije, za zedinjenje vojne krajine in za poravnaje vprašanja zaradi Reke. Hrvatski sabor se veseli okupacije Bosne in hoče še naprej vse žrtve nositi, da se to delo do konca dovrši.

Hrvatska adresa je naši slovenski prav podobna. Tudi mi smo izrazili svojo zadovoljnost nad okupacijo Bosne, tudi mi smo prosili za združenje vseh slovenskih pokrajin. Ali ni ta podobnost karakteristična? Vendar je razlika velika: Hrvatje imajo mnogo upanja, da se jim prošnja usliši, mi nimamo — nobenega!

Madjari se bojé velike Hrvatske, kakor škrata, in napanjajo vse žile, da bi se ne ustvarila. Ker z Bosno ne vedó kaj početi, nasvetuje madjarski list „Naplo“, naj se Bosni dá poseben knez, ki ostane vazal sultanov. Ta nasvet bo pa težko pridobil dopajenje pri cesarskem dvoru, ker bi bilo škoda za tolike žrtve in zmage, ko bi Avstrija sledujoč nobenega dobička ne imela od tega. Tudi „N. fr. Presse“, ki mora povsod svoj nos imeti, kjer gre zoper Slované, se huduje nad hrvatsko adresno, ter s Hrvati jako brutalno govori, češ, „da njim pristuje najbolje — molčati! Ako pa ne bi hoteli molčati, se bo skrbelo, da njih besede ne bodo več veljale, kakor njihovo molčanje.“ Tako se sme govoriti z narodom, ki je za pridobitev Bosne največ storil in največe žrtve donesel!

Vendar širokoustenje dunajskih judov stvari ne bo odločilo, boj se bo vršil med Madjari na eni, in med Hrvati in vojaško stranko na drugi strani. Mnogo znamenj kaže na to, da bo vladala v Bosni slovanska politika, mnogo jih zopet govori, da so Madjari še vedno v veliki časti in veljavi. Težko bo rešiti vprašanje gladkim potom, za to pa tudi ne moremo g popolnim zaupanjem v bližnjo bodočnost gledati, akoravno se nam konečna zmaga v slovanskem smislu ne zdi dvomljiva.

Ako se pa reši bosensko vprašanje v slovanskem smislu, potem je dualizem dalje nemogoč, in to je ravno, kar dualistom lasé po konci vleče. Nekteri Nemci sicer so se s to mislijo že sprijaznili, kakor se dá soditi po izjavah „Deutsche Ztg.“ in graške „Tagespost“; ustavoverna stranka je preslaba, da bi se zamogla ustavljeti, tedaj ostane le še opozicija Madjarov. Prav radovedni smemo biti na oba državna zbora, ki se imata skoraj sniti. Hudovali se bodo nad zasedenjem Bosne, pa Slovenec pravi: „kar je, to je“; tako se bo tudi tem poslancem reklo, in ostalo jim ne bo drugega, ko odobriti in dovoliti pokritje tistih milijonov, kar je okupacija več stala, ko že dovoljenih in porabljenih 60 milijonov.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Deseta seja 11. oktobra.

Predsednik naznani da mu je došlo peticij od več občin do zbora za to, da bi se sklenila adresa do cesarja. Ker je pa reč dognana, se na peticije ne more ozirati in občine tudi nimajo pravice za-nje. Dr. Vošnjak ugovarja temu, rekši, da pravice za peticije ima vsak človek in da so bile n. pr. takrat prav po godu državnemu zboru, ko so prosile odprave konkordata.

Poslanec gosp. Klun in tovariše podajo sledečo interpelacijo:

Interpelacija

do visokorodnega gospoda viteza Franja Kattina, c. k. deželnega predsednika Kranjskega.

V torek, 8. t. m. je c. kr. vladni policijski urad v Ljubljani po zaukazu c. kr. državnega pravdnštva zasegel 110. števil. VI. letnika tukaj izhajajočega slovenskega političnega časnika „Slovenec.“

Dasi konfiskacije slovenskih — kakor opozicijskih listov sploh v tako znani „liberalni“ čeri v Avstriji davno že niso nič novega in so pri nas zlasti pod prejšnjim deželnim predsednikom še bolj cvetele kakor na Českem, tako da se jih je bilo občinstvo navadilo že kakor vsakdanjih nadlog, moramo pripoznati, da so naši listi po prihodu novega deželnega predsednika začeli prosteje dihati; zato nas je konfiskacija „Slovenca“ 8. t. m. tem bolj iznenadila, ker smo nedavno s poročevalčevega stola slišali, da je po slovenskih listih brati dovolj obširnih pritožb o ces. kr. vradnikih. Zlasti ste v tem slučaju dve reči, ki se podpisanim ne zdete, da bi se vjemale z veljavnimi postavami. Dopis, zaradi kterega je bil Slovenec konfisciran, je govoril o vstanovitvi šole pod Gabrom, o kateri se je tudi v tej slavni zbornici že obširneje obravnavalo. Dopis zavrača neresnično trditev, da bi se ljudstvo ne bilo upiralo napravi te šole in da so župani celo za njo prosili. „Še Gabrovci sami so šolo naredili najbolj zaradi tega, da bodo potem ložej dobili duhovnika, ki jim bode ob nedeljah maševal in če mogoče celo šolo opravljaj. Ker je g. Vesteneck ljudem obljubil, da jim hoče pripomoči k temu, da dobó duhovnika, skovali so Gabrovci brez drugih sosednih občin in celo zoper voljo prebivalcev iz Malega Gabra, Malega in Velikega Dula, Gombišč in iz Biča, kjer se je letos odstavljeni župan iz hlinosti do glavarja, pa brez dovoljenja svojih ljudi za šolo v Podgabu podpisal in je za Gabrovskim edini župan podpisan, ter sklenili zidati šolo. Zoper šolo v Podgabu so tedaj vsi prebivalci iz sosednih občin, in raje pošiljajo svoje otroke v Šentvid kot v Podgaber. Za šolo Podgabrom ni prosil razun župana v Velikem Gabru in v Biču nobeden župan. Čudno tedaj, kako more

g. Vesteneck reči, da so prosili župani! Ljudstvo pa se je upiralo in se upira šoli Podgabrom sploh razun Gabrovcev. Može iz Gombišč, Biča, Dul — Malih in Velikih, in drugih krajev so že v Ljubljano hodili se upirat šoli, ker pri c. kr. glavarju Vestenecku niso nič opravili; to gotovo vedo ljubljanski gospodje in prejšnji predsednik g. Widmann“.

Kakor je iz navedenih stavkov razvidno, posnema članek le nekaj onega površno, kar se je o c. kr. Litijskem glavarju gospod vitez Vestenecku in o njegovi šoli v Velikem Gabru v tej slavni zbornici obširneje razkladalo; pridane so le še nekatere natančnejše nadrobnosti, katerih v tej zbornici omeniti se našim poslanecem ni vredno zdelo. Vse pa je resnica, so fakta, ki se dajo sodnijsko dokazati. Vkljub temu je bil „Slovenec“ gori omenjene številke zarad tega dopisa konfisciran!

Podpisanim se toraj vriva misel, kakor da ne bi bil zapadel konfiskaciji toliko zavoljo navedenih fakt, kolikor zarad dveh objektov „noli me tangere“ in ta objekta sta ces. kr. glavar litijski in njegova šola Pod Gabrom. Premnoge skušnje namreč uče, da je slovenski časnik zapadel konfiskaciji, če se je teh dveh objektov le količkaj bolj dotaknil; v zlasti c. kr. uradnega osobstva — od načelnika kacega urada dolj do žandarma in do zadnjega briča — je bila zmiraj nastavljena past za časnike, ki so pri tem z izdajatelji, vredniki, tiskarji in naročniki vred že sila veliko pretrpeli. Tak konfisciran list je bil do malega vselej ob kratkem zadušen po praktični objektivni razsodbi, ni mu bilo dovoljeno dokazati resnice, če je imel za to, kar je pisal, tudi 100 prič.

Tako ravnanje c. kr. državnih pravdništev s slovenskimi časniki nikakor ni sposobno, pri občinstvu vtrditi zaupanje do tistih uradov, ki imajo nadzorstvo nad časniki; se ve, da je vsega tega le politična vlada glavno kolo, ki goni potem druga kolesa; vsaj je neki državni pravdnik rekel, da se v principu vsak slovenski list mora konfiscirati, in če se ne, je to le izjema ali zamuda, za katero se mora državni pravdnik pred svojim višjim vrdom v Gradcu še opravičiti.

Med državnimi postavami je tudi ona o svobodi tiska. Kako pa je s to postavo, če se — kakor tu — konfiscira časnik zavoljo članka popisujočega površno le nekaj onega, kar se je v tej slavni zbornici kot resnica objavljalo in celo s pismenimi dokazi vtrjevalo! Po takem bi bili podpisani zastopniki naroda skoro zapeljani do krive misli, da c. kr. uradniki sploh in c. kr. okrajni glavarji posebej stojé nad postavo, njihovo početje, če tudi nepostavno, se sme le s spodobno ponižnostjo na znanje jemati, nikakor pa ne presojevati.

Drugi vzrok tej interpelaciji je način, po katerem se je vršila. Ta je popolnem različen od drugih, dosedaj navadnih. C. kr. policijski komisar je dal namreč zapečatiti ne le zaseženi sestavek, kakor je bil do zdaj po vsej Avstriji običaj, marveč ves črkostavek lista z naslovom vred, tako da ni bilo mogoče tiskati družih nezaseženih člankov, kar bi bilo izdajateljstvo tem rajše storilo, ker je bila v listu adresa narodnih poslancev te zbornice do Njih Veličanstva presvitlega cesarja, — dalje tudi poročilo o obravnavi tega zbora, kar oboje je bilo za naročnike gotovo velike važnosti. S tem dozdej nenavadnim postopanjem c. kr. policijskega komisarja pri konfiskacijah časnikov se je zgodila — po naših mislih — krivica izdajateljstvu „Slovenca“, ker ima po deželni vladi dano mu pravico izdavanja lista, — dalje tiskarnici v obrtnijstvu, od kterepla plačuje davek, ker

mu je bilo zapečaten za to obrtnijo potrebno orodje (črke), slednjič pa posebno občutljivo naročnikom tega časnika, ki ne dobé naročenih in plačanih listov.

C. k. policijski komisar je svoje čisto novo ravnanje pri tej konfiskaciji ustmeno opravičeval — ne proti odgovornemu vredniku marveč samo proti stavcem — z nekim boje zadnji čas mu došlim ukazom. Če je ta ukaz istina, če se ima po njem o vsaki konfiskaciji vsacega lista stavek od glave do nog zapečatiti, ne pa, kakor se glase do zdaj vse objektivne sodnijske razsodbe, le razdejeti zaseženi sestavek, potem je nevarnost za časnike, da bode, ker se c. kr. državnemu pradništvu navadno ne mudi z odpečatenjem konfisciranega članka, vsak list moral kmalu nehati in njegov tiskar zapreti tiskarno, ker bo imel kmalu ves material pod policijskim pečatom.

Ker je pa tako ravnanje — opravičeno ali ne — nasprotno svobodi tiska, nasprotno obrtnijski postavi, ker stori postavno dovoljenje za izdavanje časopisov iluzorno, zato si dovoljujejo podpisani sta viti do c. k. deželnega predsednika sledeča vprašanja:

1. Kako se ujema z načeli konstitucionalne države, da se slovenskim listom ne dopušča presojevati postopanja c. k. vradnikov in služabnikov, čeravno jim podaja postava vsa sredstva braniti se neresničnih napadov?

2. Je li res prišel tak poostren ukaz glede postopanja pri konfiskacijah, da se ima vsaki pot zapečatiti celi časnik, tedaj tudi nezaseženi članki, in bi li ne blagovolil povedati, kedar, zakaj in od kod je prišel ta ukaz, in kako se to vjema s tiskovno svobodo?

V Ljubljani 11. oktobra 1878.

Poslanec g. Pfeifer s tovariši interpelira deželnega predsednika zavoljo neprenehanih uradnih posilnih dražeb po Dolenjskem. Vit. Kallina obljubi na obe interpelaciji odgovor v eni prihodnjih sej.

Na dnevnem redu prvo je poročilo verifikacijskega odseka o volitvi dveh poslancev iz volilnega okraja kočevskega, ribniškega in veliko-laškega. Poročevalec odseka Ledenik nasvetuje potrditev te volitve.

Dr. Poklukar pravi, da je pričakoval predložjenje natančnih števil o prvotnih volilcih, ker pa tega ni bilo, nikakor ne more glasovati za potrjenje te volitve.

Poslanec g. Klun se spusti še enkrat v dokazovanje, da pri tej volitvi so bili Kočevarji na boljsem. Zoper izvoljena poslanca nima nič. Dollhof se je še med vsemi poslanci nasprotne stranke najpoštenejše obnašal, ker je sam govoril in glasoval za preiskavo volitve po odseku. Če bi bilo število volilcev pravo, bi tudi on — govornik — glasoval za potrjenje volitve; ali to ni, čeravno je okrajni glavar g. Dollhof rekel, da je število prebivalcev prej dobro študiral, predno je odločil, koliko pride na nje volilnih mož. Čemu je bilo tu treba študirati? Število prebivalcev se dividira s 500, pa se dobé volilni možje; kdor študira, o tem se že utegne misliti, da skuša kaj umetnega nenaravnega sestaviti. Poročilo pravi, da je bilo veliko Kočevarjev z doma o volitvi, ki pa zavoljo tega nimajo zgubiti svoje volilne pravice. Res je to, ali med njimi je veliko Kočevaric, največ na Dunaji in v Trstu; to čuti posebno dežela, ki mora za nje plačevati najdenišnice (Dr. Bleiweis: res je!) Pa ne samo Kočevarjev je bilo veliko z doma, tudi prebivalcev ribniškega in laškega okraja, ki po svetu tržujejo; a na te se pri odmerjenji volilnih mož ni ozira jemalo, toraj so bili Kočevarji proti drugim okrajem vsakako na boljsem. Drugje

pride še le na 27.000 prebivalcev po eden poslanec, na Kočevskem pa bi imelo 20.000 prebivalcev tri poslance. Okrajnega glavarja so postavili za kandidata, da bi tudi nekaj glasov dobil od volilcev, ki niso Kočevarji. Gosp. Dollhofu to ni bilo ljubo, ker je on sam rekel, da on ni maral kandidirati, a je bil prisiljen, in ko je bil res izvoljen, je obžaloval to. Sploh je nasprotna stranka povsod kandidirala okrajne glavarje nadjaje se, da bodo ti dobili več glasov, kakor drugi njeni kandidati, ker se okrajnega glavarja marsikdo boji — zlasti župani, katerim lahko sitnosti dela. Volitve so za uradnike pri nas pručice, po katerih si pomagajo do višjih stopinj; najsi najniži dokaz temu je prejšnji deželni predsednik kranjski, vit. Widmann, ki je prišel sem kot priprosti dvorni svetovalcc, pa je po „srečno“ dovršenih volitvah za deželni zbor postal cesarki namestnik. Toraj se čudi govornik „inteligenci“ na oni strani, da se da rabiti raznim uradnikom za pručice, po katerih više plezajo. — Zoper to volitev samo on nima nič, pač pa zoper preveliko število kočevskih volilcev. Zato predlaga, naj gre volilni akt vnovič nazaj do verifikacijskega odseka, da ta preišče, je bilo li pri tej volitvi število volilcev postavno.

Baron Apfaltrern stavi v imenu nemčurske stranke, katerim resnica oči kolje, predlog za konec debate, kterege nemčurji tudi sprejmo. Deželni predsednik vit. Kallina odbija Klunove besede glede svojega prednika vit. Widmanna.

Besedo dobi le še poslanec g. Svetec, ki se sklada z gosp. Klunom in se le čudi, da se pri nas ravno okrajni glavarji tako silijo v ljudske zastope. V Bukovini jih sedi nič manj ko 11 v zboru. Da pa to ni prav, pokazal je okrajni glavar v Judenburgu (na Štajarskem); tega so volilci izvolili iz golega zaupanja do njega, ne da bi se jim bil ponujal. Ko pa je bil izvoljen, se je odpovedal, rekši, da se služba okrajnega glavarja ne more vjemati z dolžnostmi deželnega poslanca ali ljudskega zastopnika. Zato bi bilo tudi pri nas treba one postave, ki je že na Ogerskem, postave o „incompatibiliteti“, t. j., da nekatere vrste služeb ne gre skup z drugimi, zlasti da c. kr. uradnik ne more biti tudi ljudski zastopnik.

Poročevalec gosp. Ledenik odgovarja le plitvo na vse to in ostane pri odsekovem predlogu. Nemčurska večina zbora potem zavrže g. Klunov predlog in potrdi volitev.

Vitez Langer poroča v volitvi dr. Deu-a v Postojni in predlaga, da se tudi ta volitev potrdi, ker je dr. Deu dobil 72, gosp. A. Obreza pa le 57 glasov; na pritožbe se ni ozirati, ker so prepozno došle.

Zoper potrditev te volitve oglasi se prvi poslanec dr. Poklukar, povdarjajoč, da se v Postojni ni vštela volilcem tretjinska priklada; isto tako so v Postojni smeli glasovati mladoletni, v Ložu pa ne. Vrhnika pa je po svojem posebnem volilnem redu v nasprotji z onima mestoma, toraj ima on zoper to volitev veliko pomislikov.

Dr. Zarnik konstatira tukaj posebno vladni pritisek. Med 72 Deu-ovimi volilci je bilo celih 44 uradnikov. Dalje pripoveduje, kako so celó tobakarnarja strašili, da bo trafiko zgubil, če ne voli Deu-a. Na Angleškem se vlada nikdar ne vtika v volitve. Pri nas bi pa pri tem pritisku najbolje bilo, če bi vlada sama imenovala poslance, bi bil vsaj volilcem prihranjen čas. Na Ogerskem nima noben uradnik niti pasivne niti aktivne volilne pravice. Pri nas od vlade mi ne potrebujemo nobene podpore pri volitvah, naj bo le neutralna

in pusti vsacega voliti, kogar hoče. Zato stavi resolucijo: Vlada naj se naprosi, da naj se ne utika nič v volitve in tudi svoje uradnike pri tem čisto lastni volji prepusti.

Poslanec Svetec reče, da sam proti dr. Deu-u nima nič, pač pa zoper to, da so bili večina njegovih volilcev c. kr. uradniki; nasprotno pa narodni kandidat gosp. Obreza ni dobil od uradnikov ne enega glasú. Tudi on toži, da se ni vračunala tretjina davkovska, ki je pravi davek, ne pa priklada. Hohenwart je hotel to postavo vrediti, a padel je in „liberalno“ ministerstvo se je vstrašilo velikega števila volilcev, ki bi po tej postavi izrastli po mestih, ter je preklicalo postavo, a druge ni dalo.

Baron Apfaltrern predlaga zopet konec debate, nemčurji mu pritrđijo.

Vesteneck bere potem izjavi dveh volilcev, nekega Domenico in Milavca, ki trdita, da sta ju dva narodna agitatorja skušala z denarjem pridobiti. Dr. Poklukar pravi na to, da je narodna stranka hvaležna za vse take ovadbe; tako ravnanje stori volitev neveljavno, ker je nepostavno. Naj tedaj vladni zastopnik to volitev ustavi.

Poročevalec vit. Langer pa se ne zmeni nič za opravičene ugovore narodnjakov, temveč ostane pri tem, da se volitev dr. Deu-a potrdi. Nemčurska večina to tudi stori.

Na to se po kratki debati potrdi proračun sadje- in vinorejske šole na Slapu za l. 1879 in adjunkt, ki je ob enem drugi učitelj poviša plača od 600 na 800 glđ. Poročevalcu vit. Savinšku ta šola ni po volji, ker ni na Dolenjskem v njegovem kraju. Potrdi se tudi proračun deželno-kulturnega zaklada za leto 1879, — proračun bolnišničnega, porodnišničnega, najdenišničnega in norišničnega zaklada za leto 1879 in računski sklep norišno-stavbenega zaklada za l. 1877.

Pri poročilu finančnega odseka o proračunu gledišnega zaklada za l. 1879 se vname nekoliko živahneja debata zavoljo prošnje „dramatičnega društva“ za deželno podporo. Finančni odsek, čegar poročevalec je Dežman, je letos odtegnil društvu 1400 glđ. in stavil v proračun podpore l. 1000 glđ. „za dramatične namene,“ nemškemu gledišču pa je pustil vso dosedanjo podporo.

Poslancu dr. Vošnjaku se to ne zdi prav. Že predloženi proračun odsekov je različen od onega, ki ga je sestavil deželni odbor. Kdor ga je sestavil, bi moral biti državni finančni minister. — Če se že za slovensko gledišče ne dá nič, je dosladno, da se tudi za nemško nič ne dá. Kako toraj, da ima ravno nemško gledišče tako pravico? Slovenska večina v tej zbornici je bila bolj ozirna, ona nemškemu gledišču ni odrgala podpore, če ravno je v deželi 90 odstotkov Slovencev, Nemcev pa še ne 10 odstotkov. Dalje graja še proračun, ki je ves zofističen in stavi predlog, naj se tudi za prihodnje leto dovoli slovenskemu „dramatičnemu društvu“ 2400 glđ. podpore.

Dr. Schrey misli, da slovenska dramatična Vila že tako komaj čaka na odtegnjenje te podpore, da bo mogla reči, da je vsled tega zamrla. Tudi trdi, da je s slovenskim glediščem že tako pri kraju, ker letos ni bilo, kakor zadnja leta, slovesne predstave o priliki otvorjenja deželnega zbora. Poslanec Potočnik, predsednik „dramatičnega društva“, naznani dr. Schreyu v nemški besedi, da se bo tudi letos slovenski igralo, če prav deželni zbor za to ne da nobene podpore, poslanec dr. Vošnjak pa pravi, da letos o otvorjenju zbornice zato ni bilo slovesne predstave, ker je večina zbora

nemčurska, toraj je nobeno slovensko društvo ne bo slavilo. Dr. Zarnik omeni, da je slovensko gledišče do zdaj vsaj toliko vspeha imelo, da se po Ljubljani lepše slovenski govori; dalje opomni, da sedanji čas za gledišče nikjer ni ugoden, tudi nemška gledišča propadajo. Slednjič stavi resolucijo do deželnega odbora, naj bi se zavoljo znanih denarnih razmer za slovenske predstave, katerih bo tako malo več ko po ena na mesec, dale nedelje in prazniki. Ta predlog se sprejme.

Potem se potrdi tudi ves proračun in slovenskemu „dramatičnemu društvu“ dovoli le 1000 glđ. podpore; dr. Vošnjakov predlog za 2400 glđ. vrže nemčurska večina zbornice.

Občini Radovice se dovoli 100% priklade na davke in sicer za leta 1878 in 1879 na vsako po 50%, prošnja nekega deželnega diurnista za oproščenje od studij potrebnih za deželnega uradnika se izroči deželnemu odboru, ranocelnikom na Kranjskem pa se po njihovi prošnji dovoli polovica priprege, kedar grede po svojem poslu, a le pod nekaterimi omejevnimi pogoji.

Ker so obravnane vse točke dnevnega reda, se seja sklene.

Deveta seja 12. oktobra.

Ta seja je bila dolga in živahna, poslušalcev obe galeriji polni. Na vrsti je bila Vesteneckova šolska postava, ki je bila sprožena po peticiji šolske konference v Ljubljani ali marveč po nadzorniku gosp. Pirkerji. Poročevalec je Vesteneck sam.

Deželni predsednik vit. Kallina omeni v začetku splošne debate, da bi bilo dobro, če bi se ne hitelo tako s postavo; naj bi se odala še deželnemu odboru in šolskim svetom v pretres. Njemu se zdi prenašlo narejena, toraj ne še dosti prerešetana.

Po tej izjavi predlaga poslanec dr. Zarnik, naj bi se seja nekoliko pretrgala, da bi šolski odsek posvetoval se, kaj zdaj storiti s postavo. Ta predlog pa nemškutarji zavržejo, tedaj se prične glavna debata o vsi postavi. Ker je trajala dobrih šest ur in so nekateri govorniki govorili po celo uro, moremo le površno posneti njihove govore.

Prvi se je oglasil zoper postavo poslanec Svetec. Postava se mu zdi zelo važna ker ne preminja le sedanje šolske postave, temveč sega tudi še v druge, posebno v občinske postave. Stroške za ljudske šole ima plačevati dežela, ne vlada, poslopja šolska vzdržujejo občine, učitelje plačuje pa dežela. Ali naj bo toraj šola v rokah dežele, ki jo plačuje, ali pa v rokah vlade, ki je ne plačuje? On sicer ne ve, ali vlada sama želi dobiti šolo v roke, ali ne, vendar se mu zdi, da ne, ker je prejšnje tej nasprotno postave potrdila. Po tej postavi jo pa dobi popolnoma v roke, ker je prva gospodska, namreč deželni šolski svet, po večini vladna, 8 udov je ali naravnost uradnikov ali pa po vladi imenovanih, le 3 so avtonomni (samosvojni) namreč 2 od deželnega odbora in 1 ljubljanskega mesta; v okrajnem šolskem svetu bi imela vlada 4 ude, potem sta 2 duhovna in 1 zastopnik deželnega odbora, toraj bi bila le zopet vlada v večini; le krajni šolski svet bi bil še avtonomen, pa ta nima nobene veljave. Proti temu je bil še vendar stari stan boljši od novega, ker se je šolska oblast delila med vlado in avtonomnim škofijstvom, zdaj pa ima vse le vlada v rokah. Čemu toliko šolskih svetov? Naj se vse skup prepusti deželni vladi in okrajnim glavarstvom, bo manj dela in nepotrebnih volitev. — Postava ta je deželi nevarna posebno še v de-

narnem obziru. Okrajni glavar bo lahko, kedar se mu bo zdelo, ukazoval občinam naprave novih šolskih poslopij, če tudi ne bo tako treba jih. — Ali se pa za to postavo res tako mudi? Zdi se, kakor da smo komaj čakali, da smo prišli znebiti se teh malih pravic, kar jih še imamo. Kdo li sili za to postavo? Morda občine, ki imajo edine govoriti? Ne! Edino je peticija deželne učiteljske konference, a ta peticija je umetno delo. Učitelji je gotovo ne marajo, ker so krajni šolski sveti marsikteremu izmed njih edino zavetje. — Če bi hoteli to postavo natanko, kakor gre, prerešetati, bilo bi treba pretresati veliko drugih postav, kar bi trajalo 5 do 6 dni, toliko časa pa že ne bomo zborovali. Vsaka zbornica si prizadeva razširiti svoje pravice, ne pa da jih hoče zapraviti. Slednjič izreče nado, da bomo enkrat vsi zedinjeni in takrat se bomo vsi veselili ohranjenih in na novo pridobljenih pravic. Po vsem tem stavi predlog, naj se postava oddá deželnemu odboru za daljno pozvedovanje in posvetovanje s šolskimi sveti in da po tem predloži to ali kako drugo postavo. — Kdor namreč hoče razumeti to postavo, mora znati veliko drugih postav. (Živahna pohvala.)

Ljubljanski župan gosp. Lašan govori le zoper tiste določbe te postave, ki jemlje ljubljanskemu mestu pravico imenovati učitelje za svoje šole. Mesto si je napravilo šole samo in plačuje tudi učitelje brez vsake druge podpore. Zato predlaga, naj se ta postava dá šolskemu odseku nazaj, da zarad Ljubljane naredi določbo, da mestna občina imenuje učitelje sama, dokler jih tudi sama plačuje.

Za tem se oglasi dr. Schrey za postavo in zoper Svetčev predlog. Govori eno uro v znanih frazah, a praznemu prostoru, ker ne le narodni poslanci grede iz zbornice, ampak tudi veliko nemčurskih in skoro vsi poslušalci, ker mož je res predolgočasen.

Poslanec Pfeifer povdarja posebno to, kako slabo bo, če pride šola vsa v birokratične roke. Že zdaj je neki okrajni glavar (Schönwetter) učitelju, ki ni bil po njegovi volji rekel (nemški): „Dokler bom jaz okrajni glavar, vi ne boste postali nikdar nadučitelj.“ Tudi on misli, da na ta način ni treba nobenih šolskih svetov, nobenih volitev, mar naj se dá vse okrajnim glavarjem v roke. Saj tako smo mi le zato, da plačujemo. Kdo je zdaj poslal naše vojake v Bosno? Vlada. — Kdo pa ima skrbeti za njihove zapuščena rodovine? Mi, ki davke skladamo. Krajni šolski sveti bodo le tovorna živina, družega nič. Svoj govor sklene z besedami: „Vsaka postava je slaba, ki preveč po policiji diši.“ (Živahna pohvala.)

Baron Apfaltrern ni za Lašanov predlog. Tudi druge občine plačujejo učitelje same, če tudi le po davkih. Ljudstvu po deželi je vzdržavanje šol še težje. Zakaj bi ljubljanska občina imela večje pravice od drugih? Če se mestu to dovoli, bodo enako pravico zahtevale vse druge občine po deželi. Če bo deželni šolski svet imenoval tudi ljubljanske učitelje, bo mesto dobivalo večkrat nove učitelje in to bo dobro za mesto, da se učitelji ne „usmradijo“ na svojih mestih.

Poslanec gosp. Klun je v daljšem govoru, kterega objavimo pozneje po stenografičnem zapisniku, dokazoval, da je osnova nove postave pogubna, ker uničuje 1. pravice občin, 2. pravice cerkve katoliške in 3. pravice in koristi učiteljev. Proti koncu govora, ko je omenil, da utegne primanjkovati naposled mladencev, ki bi se hoteli posvetiti učiteljskemu stanu, in preparandija zopet postati „refugium peccatorum“, kar bi bilo morda vladi prav,

ker se z breznačajnimi ljudmi lože kaj opravi, je skočil vladni komisar Hočevar na kviško ter je ne zmenivši se za opravični red govorniku segel v besedo, rekši, da ta neopravičeni izrek odločno zavrača. Predloga govornik ni stavil nobenega, samo to je rekel, da naj gospodje, ki vse pravice gledé šolstva prepušče državi, državi nalože tudi bremena in stroške za šolstvo.

(Konec devete seje prihodnjič.)

Tržaški deželni zbor ima letos zopet več reči na dnevnem redu, ki zadevajo okolico. Prva važna reč je razširjanje mesta po okolici. Okoliški poslanci bodo zopet imeli priliko povzdigniti svoj glas in dokazati krivico, ki jo dela tako zvana liberalna laška stranka. Ta stranka, ki se po krivici liberalno imenuje, nas posili Slovence v okolici politično umoriti, pa slovenski živelj je že tako močan v okolici, da se ne boji žabjih čelusti. Potem hoče ta stranka tudi *juridično laško fakulteto* čemu? Kopicí Lahov in ptujcem onkraj meje? Pač ni potreba gojiti na lastnih prsah laških rogoviležev; še na par študentov, ktere ima laška narodnost, je treba potem vedno paziti, kakor priča notica iz Trsta v današnjem političnem pregledu. Laški poslanci naj raji uvedó šolske postave, ktere ima vsaka dežela v Avstriji, le v Trstu jih ni, da se lažje s silo okolica polasčuje.

Iz Gradca. Postavo, ktero je v krajnskem zboru nasvetoval Vesteneck, je graškemu zboru predložila vlada sama, kar nekako spričuje, da je tudi Vesteneck svoj načrt dobil kje drugje. Ako ta načrt obvelja zgubi ljudstvo res ves vpliv na šolstvo. Njegovi zastopniki ne bi mogli potem nikjer, ne v krajnem ne v okrajnem šolskem svetu nič več odločiti, ker so povsod v manjšino potisnjeni. Za nas Slovence pa bi ta postava še posebno bila občutljiva, piše „Gosp.“, ker so nam potem vse poti in najmanjše luknjice zadelane, po kterih bi glas naših pravičnih tirjatev do veljave predreti mogel. V krajni šolski svet bi občine največ tri ude voliti smele, drugi ostanejo, kakor poprej. Ali kar še je posebno važno, je to, da so tudi ti 3 od ljudstva prosto izvoljeni zastopniki disciplinarni kazni do 1000 gld., ako svoje dolžnost, ne izpolnijo, podvrženi. Tudi zna se zgoditi, da okrajni šolski svet krajni svet razpusti in potem na stroške krivca drugi organ začasno na to mesto pokliče, dokler ni izvoljen novi svet. Najhuje bi bilo za načelnika kraj. šol. sveta, ako bi se okrajnemu glavarju zameril. Obseg okrajnega šolskega sveta bode za prihodnje po okrajnih glavarstvih okrožen, okrajni zastopi volijo samo po enega zastopnika v okrajni šolski svet, drugi ostanejo. Tedaj so tudi tukaj *ju manjšini*. O naučnem načrtu in jeziku nima ne krajni ne okrajni šolski svet nič govoriti in bi dobil ime c. kr. tedaj novo kolo državne gosposke v deželi nad krajnimi sveti!! Udje krajnega in okrajnega šolskega sveta položijo v roke c. k. glavarja obljubo izpolnovanja svojih dolžnosti in za molčanje, kar se v zborih godi, v javnost toraj ne bi imelo nič več priti. To so novosti rečenega načrta, kteri je izročén šolskemu odseku za poročilo. Čuden je §. 31. V njem je nadzorovanje verskega poduka izročeno okrajnim šolskim inšpektorjem, tedaj svetnim možem. Radovedni smo, kaj bodeta naša preč. škofa k temu rekla? Marsikateri svetni inšpektor je, ki ima o sv. veri misli in besede, katerih bi težko kovi škof odobral, in takim bi se naj nadzorovanje verskega, pri nas katoliško-krščanskega nauka izročilo!? V drugem ostane pri starem. Za Slovence so znameniti predlogi o reguliranju Drave, Pesnice, Save in

Mure. Naenkrat hočejo „šparati“ in menda ne bodo dosti dovolili.

Iz Bosne.

Trdnjavo Kladaš so naši lovci oblegli. in se bo menda kmalo vdala.

V Škadru je bolj mirno. Madjarsk list „Naplo“ nasvetuje, naj se Bosni dá poseben knez, ki bi stal pod oblastjo sultana (sic!); Avstrija pa naj zasede trdnjave in vse važne črte, ter naj si osvoji le Klek, Sutorino in suho mejo do Une. — Kakor isti list poroča, ima priti vojvoda Württemberg, ki je vodil 7. divizijo in pozneje 13 kor, za vojaškega poveljnika v Prag, Filipovič pa ostane v Sarajevu.

Mnogo ranjenih od bitke pri Peči, odveli so naši že v Zagreb; naših je mogo padlo, ker je bil kraj jako gorat in nevgoden za nas. Turki so se borili kakor besni. Zdaj so pa že vsi obupali, in mesto za mestom se udaja.

Od ljubljanskega polka št. 17. so bili pri Livnu ranjeni: vodnik Janez Vrh, lahko; prostak Janez Zajec, vstreljen v koleno, težko; korporal Janez Pavlišč, vstreljen v koleno, težko; prostak Andrej Ganzič, vstreljen v levo nogo, težko; Franc Selaz, vstreljen v desno nogo, lahko; lajtenant Otomar Sever, vstreljen v desno roko, težko; stotnik (hauptman) Salomon, vstreljen v levo in desno bedro, težko; vodnik Peter Šterk, vstreljen po strani ob rebra, lahko; prostak Franc Dejak, vstreljen v kazalni prst na levi roki, težko; Gašper Suhodolnik, po strani zadet v levo nogo, lahko; Anton Trček vstreljen v desno roko, težko; Jur Šušteršič, vstreljen skozi prsa, težko; in Matija Starč, vstreljen v desno roko, težko.

Izpuščeni iz Bosne so sledeči vojaški oddelki:

Štajerski: rezervni polk Belgier št. 27, rezervni polk Hartung št. 47, lovska bataljona št. 9. in 27. Koroški: rezervni polk Maroičič št. 7. Česki: lovski batalijon št. 12, dragonski polk Windischgrätz št. 14. Ogerski pešpolki: št. 52, 48, 71, 72, 76, 39, 61, 6, 33, 38, 52, 48, 69, 19, 12, 19, husarjev polki št. 7, 8 in 10. Hrvaški: pešpolki Jelačić št. 79, Šokčević št. 78, Filipovič št. 70. Gališki: pešpolk Ludvik Salvator Toskanski št. 58. — Vsega pojde domu 44 bataljonov, 20 eskadronov in 12 baterij. Razun teh pa [pojde domu še od tistih polkov, ki v Bosni ostanejo, od vsake kompanije 85 mož, kar je bolj starih in dosluženih. Slo v e n s k i in hrvaški polki ostanejo, kakor se vidi iz gorenjega pregleda, večinoma tam. Domu izpuščeni so bolj Nemci in Madjari, da ne bodo godrnjali njih rojaki; našim je pa naloga sveta, da kroté Turčina in umejo tudi jezik, tedaj je prav, da ostanejo slovanski polki.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 16. oktobra.

Državni zbor se prične 22. t. m., delegaciji pa v Budapešti 5. novembra. Ogerski zbor se snide 20. t. m. Prva naloga državnega zbora bode dovolitev dodatnega kredita (Nachtragscredit) 17 milj. gld. kot takrajlitavski delež tistih 25 milj. gld., ki so se za vojsko v Bosni več izdali kakor je bilo dovoljeno.

• ministarski krizl ni posebnih novih poročil; v tem so skoraj vsi listi edini, da o prenovljeni Auerspergovega ministerstva

ni več govora. „W. Vorst. Ztg.“ iz prav zanesljivega vira trdi, da je imenovanje grofa Taaffeja za ministerskega predsednika že sklenjeno in „N. W. Z.“ temu pritrjuje rekši, da grof Taaffe sicer še ni dobil povelja sestaviti ministerstvo, da si pa to že na vso moč prizadeva in da je imel v ta namen razgovore z Mannsfeldom, Horstom in Stremajerjem. Prettis je odločno rekel, da neće več biti minister. Ravno ta list piše, da je bil tudi Schmerling poklican k cesarju.

Na Ogerskem je Tisza po ukazu cesarjevem začasno prevzel denarno, Wenkheim pa notranje ministerstvo. O sestavi novih ministrov se tudi iz Transle nič ne sliši.

Auersperg in „Tagespost“.

Največ začudenja prouzročuje razkritje, ki ga je objavila graška „Tagespost“ o izrekih ministerskega predsednika kneza Auersperga. Knez se je izrazil nasproti vredniku „Tagespost“ in še nekemu drugemu zastopniku istega lista, da so tako zvaní „neodvisni“ ustavoverni listi jemali denarje, da so molčali ali pa odbravali vladno politiko, in da so se celó nekateri poslanci podkupiti dali. Brž potem razkritji je prinesla vradna „Pol. Corr.“ popravek, da knez Auersperg tega ni rekel. Na to pa je „Tagespost“ izrekla, da je to oporekanje lažljivo, in pravi naravnost, da se oporekanje drži po načelu „si fecisti, nega“ — če si kriv, taj! Naravno je, da dela ta škandalozna stvar silno senzacija. „Deutsche Zeitung“ čisto logično sklepa: Ako se ni dal noben poslanec podkupiti, potem je treba ministra Auersperga na zatožno klop posaditi zavoljo obrekovanja; ako je pa knez Auersperg resnico govoril, potem je državna zbornica svoji lastni časti dolžna, da se stvar preišče, kteri poslanci so se dali podkupiti, da se zamorejo taki poslanci iz zbornice izbacniti. Stvar je tako škandalozna, da se ne da s plajščem pozabljivosti pokriti, in mora priti resnica na dan, da postane ali knez Auersperg nemogoč za vse čase, ali pa da se izvedó imena onih brezvestnih poslancev in podkupljivih časnikov, ki so tako grdo zlorabili zaupanje volilcev in občinstva. — Ista „Deutsche Zeitung“ poroča, da je vsled pritiska iz Berlina in Petrograda na Dunaji sklenjeno, od okupacije ne odstopiti, ampak jo še brez pogodbe s Turčijo, pa v zvezi z Grecijo na Albanijo in Macedonijo razširiti, in ako bi se državni zbor temu upiral, razpustiti ga, in razpisati nove volitve, pri katerih se bo gledalo, da bodo izvoljeni taki poslanci, ki so z okupacijo zadovoljni. Prav tako!

Iz Trsta se piše „Soči“, da je policija skoro gotovo prišla na sled oni zaroti, ki dela proklamacije in spušča petarde. Pred nekaterimi dnevi čakalo je 8 mladenčev v ulici Maksimiljanovi urednika „Triesterce“, da bi ga nakresali; a policija skrita za plotom je te tičke opazovala in tako marsikaj slišala, vsled česar je kar naenkrat polovila vseh osem zarotnikov in dejala jih pod ključ, večinoma so to italijanski študentje, tudi tukajšnjih šol. Ko so bili enkrat vsi dobro spravljani, šla je policija še na dom vsacega ter tam preiskavala, če dobi kako pismo in resnično se ji je neki posrečilo dobiti toliko in takih pisem in manuskriptov, da je razvidno, da so prav ti gospodje delali za oni list, ki je bil v Vidmu tiskan in se zove „La Giovine Trieste.“ Ta list, ki se je kontrabandiral v Avstrijo, sčeval je kar naravnost na punt in vabil ital. rezerviste naj dezertirajo itd. Sliši se, da so oni mladenčič pri izpraševanju še marsikatero druge osebe ovadili.

Hrvatski sabor je sprejel adreso po načrtu odsekovim. Ban je priporočal izpustiti Bosno zadevajoče stavke, poslanci mu niso pritrdili.

Vnanje države.

Na Srbskem se bodo volitve za narodno skupščino vršile 10. novembra. — Neka stranka v Bolgariji prav silno agitira za to, da bi črnogorskega kneza izvolili za kneza bolgarskega.

Iz **Carigrada** naznanjajo „Times“, da je vojska z Grecijo neizogibljiva. „Standard“ pa piše, da bodo nemudoma napadli Grke, in v Pečaveru slišali so iz soteske že jako hudo streljanje.

Domače novice.

V Ljubljani 17. oktobra.

(*Konfisciran*) je bil zadnji „Slovenec“ zaradi vodnega članka „Kdo bo Auerspergov naslednik?“ Ker po novih naredbah državno pravdnitvo prepoveduje zaseženo številko v novič natisniti, tudi zdaj nismo mogli naročnikov z drugim natisom odškodovati.

(*Šolski nadzornik Karl Holzinger*) dobil je v pripoznanje za njegovo hvalovredno službovanje red železne krone IV. vrste.

(*Rudolfova ali Gorenjska železnica*) je s 15. t. m. spremenila svojo vožnjo ter bodo železnični vlaki iz Ljubljane odhajali: Zjutraj ob 4. uri, ob 10³/₄ ur dopoldne in ob 6¹/₂ uri zvečer (mešanec samo do Radolice.) Prihajali pa bodo: ob 2. uri 35 min. zjutraj, pa ob 8. uri 25 min. zjutraj (mešanec iz Radolice) in ob 5. uri 50 min. zvečer. Ker železnično vodstvo te spremembe ni o pravem času razglasilo po vseh domačih listih, bila je 15. t. m. na kolo-dvorih splošnja zmešnjava.

(*Deželni zbor kranjski*) je bil včeraj končan s 14. sejo. V tej se je med drugim potrdila volitev g. Šavnika, poslanca za Kranj in Loko, ranjencem in po padlih domačih polkov zapuščenim se je dovolilo 2000 glđ. iz deželnega zaklada, deželnemu odboru se je naročilo prositi za gimnazijo Kranjsko, da še ostane i. dr. Najvažnejša točka je bila volitev deželnega odbora; voljeni so: Dežman, namestnik baron Taufferer; iz skupščine mest, trgov in kupčijske zbornice dr. Schrey, namestnik Laschan, iz kmetijske skupščine dr. Vošnjak, namestnik dr. Poklukar, in iz vse zbornice dr. Schaffer, namestnik vit. Gariboldi. Tako se je toraj nemčurjem želja spolnala, zdaj imajo, po čemer so tako hrepeneli, deželni odbor v svojih rokah. O volitvi kmetijske skupščine dodamo še to-le: Prvi je bil enoglasno voljen dr. Bleiweis, a ta se je zahvalil za zaupanje in iz vzrokov že o utemeljenji adrese do cesarja navedenih ni sprejel volitve. Na to je bil po večini voljen dr. Vošnjak, ki je volitev sprejel za namestnika njegovega pa gosp. Klun, ki pa se je odpovedal s sledečo motivacijo: „Gospodom tovarišem se zahvaljujem za skazano mi zaupanje, da pa nikomur ne bom dal prilike mojo izvolitev napačno soditi in misliti, da hočem z deželnim odborništvom materijalno preskrbljen biti, moram naznaniti — in gospodje naj mi tega ne zamerijo, da izvolitve ne sprejemem. Izvoljen je bil potem dr. Poklukar za namestnika dr. Vošnjakovega.“

Razne reči.

— **Svitli cesar** so za stavljenje šole pri sv. Lovrencu na Prošinu 200 glđ. darovali.

— Za mašnike so lavantinski knez in škof posvetili g. Jožefa Kotnika in g. Franceta Osterca, ko sta srečno iz Bosne prišla nazaj!

— Služba tajnika pri c. kr. goriškem kmetijskem društvu se razpisuje. Plača znaša na leto 1500 glđ. a. v., po enoletni poskušnji se služba stalno potrdi. Prošnje, katerim naj se pridenejo vsa spričevala o zmožnostih in znanji jezikov, naj se vložé v teku tega meseca predsedništvu c. kr. kmetijske družbe v Gorici.

† Škof Dupanloup iz Oreleansa na Francoskem je 11. t. m. zvečer nenadoma umrl.

— Škrejšovski obsojen. Bivši vrednik praške „Politik“ g. Škrejšovski bil je zatožen, da je administratorja omenjenega lista g. Thierhiera pred nekimi meseci vrgel čez stopnice, da se je hudo poškodoval. Sodnija je 12. t. m. razsodila, da g. Škrejšovski sicer ni kriv težkega telesnega poškodovanja, pač pa prestopka zoper varnost življenja, ter je zatoženca obsodila na 4 mesece zopora, z dvakratnim postom na mesec poostrelega. Tudi je odločila, da mora g. Thierhieru plačati 2168 glđ. odškodnine. Zagovornik zatoženec dr. Zucker je naznalil pritožbo za uničenje te razsodbe, tudi se je pritožil zoper previsoko kazen in preveliko odškodnino.

— Iz **Moravč** 11. oktobra se nam piše Osupila nas je nenadna novica, da naš častiti gospod Anton Jamnik gredo iz Moravč v Sorico, za administratorja. A komaj smo to zvedili, že smo se morali posloviti od njih. Bili so v Moravčah duhoven pomočnik še ne dve leti, ki ste preneglo minuli, in v obče obžalujemo zgubo naših kaplanov, ker nas tudi g. Brodnik zapuste. Bila sta nevtrudljiva delavca v vinogradu Gospodovim, učila nas prelepe nauke, katere bomo v srcu ohranili in v dejanju z Božjo pomočjo spolnovali. — Skrbela sta za naš dušni blagor — pa tudi ljubeznjivo nam delila mnogo podučnih časnikov zato smo jima pa tudi nar topeljšo hvaležnost dolžni, ter jima po stari slovenski navadi javno in srčno izrečemo: Bog jima plačaj.

— **Celjska razstava** se je prav dobro obnesla in je bila za torek in sredo podaljšana.

— V **Zagreb** u so se že nekaj časa posvetovali, kako bi se dala prvo tolna cerkev sv. Štefana, ki je krasno delo umetniško pa je pozneje različno popravljena in prenavrejena bila, vrediti v gotičkem slogu pravilno, in profesor Fr. Schmidt je v ta namen delal osnove. Pretekli teden je prečastni kapitel v veliki seji sprejel popravo. Stala bode sicer mnogo mnogo, pa bode potem tudi prvostolnica dostojna kakor je na pr. sv. Štefana na Dunaju, sv. Vida v Pragi itd. V 15—16 letih bode obhajala spominj svojega 800 letnega obstanka, in dotlej upajo preumetno delo dovršiti, ako Bog dade in pomoč krščanska.

Poslanica.

Tukaj izhajajoč dnevnik „Slovenski Narod“, kateremu je deviza, sejati med narodom slogo in kulturo, prinašati resnične dopise, ter lažnjive popolnem perhorezirati, priobčil je v št. 226 od srede dne 2. oktobra t. l. cinično drznostjo sestavljeni članek nekovega dopisuna iz Ljubljane, kterege obseg je nesramno obrekovanje deželnih uradnikov, ter lažnjivo kritiziranje njihovih zmožnosti, študij in uradnega poslovanja.

Pričakovali smo pač, da se bodo deželni uradi zagovarjali od kompetentneje strani, ker

se pa to ni zgodilo, poprijeli smo sami inicijativo.

Glavni povod vsem tem bedastim čenčurijam ljublj. dopisuna dala je **peticija deželnih uradnikov do veleslavnega dež. zbora za poboljšanje njihovih stalnih plač, osobito pa slučaj, da se deželni uradniki stavijo v enako vrsto s c. kr. državnimi.** — Takova smelost je bila našemu dopisunu vendar le preveč, sveta jeza ga zgrabi, kot pogubonosni orkan hoče v svojem famoznem članku dež. uradnike kar na mah uničiti, lažnjivo udriha po njih, jim očita, da nič ne delajo, da nimajo potrebnih študij, ter da so zbog teh pomanjkljivosti ignorantje in neizobraženci, državnim uradnikom pa, kateri imajo po njegovem mnenju vsi maturo in najmanje osem šol, inteligentnost in zmožnosti prisoja.

Oglejmo si toraj bolj natančno te vrstice sledimo trditvam lažnjivega dopisnika ter preiščimo, koliko objektivnosti in resnice je v njegovih čačkarajah.

Peticija dež. uradnikov za poboljšanje njihovih plač mu je trn v peti; po njegovem mnenju je dež. uradniku enkrat za vselej prepovedano za zboljšanje svoje eksistence kakov korak storiti, obsojen je borno živeti s svojo rodbino ves čas življenja, o prošnji za olajšanje svojih teženj in kalamitet se mu niti saujati ne sme. — Za deželnega uradnika tedaj nima vedno rastoča dragina nobenega pomena, to naj velja samo za iste, ki nosijo **naslov c. k.**, deželni uradnik mora enako raji v Bosni trpeti brez nade na olajšanje njegove bede le s to razliko, da raja je že oslobojena jarma siromaštva, dež. uradnika pak zamore le smrt rešiti turobne eksistence.

To so nazori ljublj. dopisuna; ni li to človekoljubnost, vredna občnega posnemanja?

Temu nasproti se drznemo konstatirati, da nikjer po vsej c. k. avstrijski državi niso deželni uradniki tako slabo plačani, kakor na Kranjskem, ako imamo ravno tako važna dela, kakor c. k. državni, prošnja njihova za zboljšanje plač je toraj popolnem opravičena.

Dalje povdarja sestavitelj onih famoznih vrstic da ima malo deželnih uradnikov potrebne študije, da celo nekteri še gimnazijo videli niso.

Ali ni to perfidnost velike mere takove laži bralnemu svetu naklobasovati?

Službena pragmatika, ktero je veleslavni deželni zbor potrdil, predpisuje, da mora vsak, kdor želi deželni uradnik postati, imeti dovršeno spodnjo gimnazijo ali spodnjo realko. Sedanjí dež. uradniki pa imajo ali dovršeno sedmo in šesto šolo, tedaj več ko **potrebne študije**, kar vsaki čas lahko javna spričala osvedočijo. Sicer je par dež. uradnikov brez višjih študij, al ravno ti važnejše uradniške službe oskrbujejo in sicer prav izvrstno. Kakova je tedaj tvoja logična posledica monsieur dopisunik? Po tvojem mnenju bi morali imeti uradniki brez potrebnih študij manj važne službe nego oni, ki imajo **več kot potrebne študije** temu pa vendar ni tako, zakaj pa ne? Zarad tega, ker niso samo študije, ki narede inteligentnega in večtega uradnika, temveč bistri um in dolgoletna praksa tudi nekaj veljata, ter primoreta človeku do poznejega naobraženja.

„Exempla trahunt“. Imamo izgledov v ozbilji, da nekteri kljubu dovršenej gimnaziji vedno le idijoti ostanejo. Tudi ni burklijastemu dopisunu treba misliti, da se inteligentni človek še le s filozofom začne, kakor je enkrat neki na duhu jako deranziran eksfilozof trdil, temveč treba je priznati, da je tudi v nižjih

krogih inteligence zastopana. Naj brilantnejši dokaz temu je, da je v kratkem v tukajšnjem c. kr. fin. ravnateljstvu umrl uradnik, ki je bil „finančni svetnik“, strokovnjak v svojem poslu, in kot inteligent mož po vsej Ljubljani znan in koliko študij je imel? Končal je štiri normalne razrede, pa je bil desna roka c. k. fin. ravnateljstva.

V onem članku „Slov. Naroda“ dopisnik deželni uradnikom očita tudi **nedelavnost** trdeč, da jih človek povsod vidi, le na onem mestu ne kjer bi morali biti.

Temu ciničnemu obrekovanju nasproti dovolujemo si uprašati dopisnika, kdo pa vendar opravlja v deželnih uradih mnogovrstna posla, ako vradniki ne delajo in postopajo? Kdo drugi pa izdeluje stvarino za deželno zbrovanje, kdo izvršuje ukaze administrativne oblasti, in kdo posej, kterega upotreblja 32 deželni upravi izročeni zakladov, med kterimi na pr. deželni, zemljišno-odvezni in drugi obsegajo na leto velikanski denarni promet, ako ne deželni uradnik?

Istina je pač, da se deželni uradniki tudi med uradnimi urami vidijo na cesti, ali temu v okom priti pač ni mogoče, kajti deželni uradi so v vedni dotiki s c. kr. državnimi, in dež. uradnikom je treba dan na dan korakati iz deželnega grada v državne in privatne zavode.

Pač bi bilo potrebno, da bi g. popisnik tudi druge urade in njih osobje pustil „revue“ pasirati njegovo pero, ter klasificiral njihovo poslovanje, našel bi pač mnogo več piškavega nego pri dež. uradih.

Svojim zofističnim razpravam pa ljublj. dopisun krono postavi na glavo z absurdno trditvijo, da je pri vsacem deželnem uradu tretjina uradnikov preveč.

Pač se vidi, da škrblar tacih bedarij nima prav nobene avtentične informacije, in niti naj manjšega pojma, koliko in kakova posla imajo deželni uradniki oskrbovati. Vše tako so delavne moči pri dež. uradih, akoravno opravila leto za letom naraščajo, tako skromno odmerjene, da je treba res mnogo truda za točno in natančno oskrbovanje vsakdanjih poslov, in pri tacih odnošajih je naenkrat v pajčevinasto glavo dopisnikovo mnenje šinilo, da je deželnih uradnikov preveč.

Deželni odbor kot administrativna oblast dež. uradov je po odobrenji velesl. dež. zbora določil število dež. uradnikov pri posameznih uradih, on toraj naj bolje ve, koliko delavnih moči potrebuje, in takova dopisnikova reva se drzne naredbe velesl. dež. zbora oziroma dež. odbora kritizirati, poprej študije, in sedaj število uradnikov, ne vedoč, da je vse to po službeni pragmatiki in uradni inštrukciji natančno določeno, ter da se pri razpisu in oddaji služb ostro na to pazi.

V tabor svojih sobratov, gospodine dopisnik, pojdi, in videl bodeš, da jih je tam povsod naj manje tretjina odveč. Akoravno so se jim dela odvzela, ter deželnim uradom priklonila, vendar se njih število ni reduciralo, ampak ostalo je vse pri starem. V nekterih uradih jih kljubu temu, da je jako malo posla, kar vse mrgoli, in vidi se marsikoga ves božji dan pohajkovati, ter s smodko v ustih muhe loviti. Tudi bi ne bilo napačno, da bi kterikrat prišel deželne urade obiskat, mogoče je, da bi se tvoja publa glava napolnila z drugimi pojmi o dež. uradnikih nego jih imaš sedaj.

To je tedaj naša replika podlemu obrekovanju Narodovega dopisnika, čč. bralci naj blagovolijo premotriti, kdo je resnico napisal in kdo laži koval. Mirne vesti lahko pričakujemo razsodbe, ker pisali in poročali smo golo

istino. Obskurni osobi dopisnikovi pa se usmeljujemo citirati latinsko prislovice. Si tacuis-ses etc.

Uredništvu „Slovenskega Naroda“ pa gorko priporočamo, da naj blagovoli predale svojega lista ohraniti za objektivne in resnične dopise ne pa za „pasquille“, kteri narodno stranko samo naj bolj grdijo.

V Ljubljani, 10. oktobra 1878.

Več miroljubnih dež. uradnikov.

Eksekutivne dražbe.

17. oktobra: 3. Markovič iz Vel. Černela, 3. Pekol iz Malh Dol, 3. Schrei iz Dobravnice, 3. Ostank iz Zagorice, 1. Likovic iz Podbukuja, 1. Jaklič iz Muljave, 1. Valentin iz Velikih Dol, 1. Sever iz Muljave, Hribar iz Velikega Gabra, 1. Erjavce iz Višnjegore, 1. Zaplata iz Pokojnice, vsi v Zatični. 1. Petrič iz Podgorice, 3. Klančar iz Vrha, oba v Lašičah. 3. Čuk iz Lom v Idriji.

18. oktobra: 2. Mak iz Buča, 2. Lukan iz Šmarce, oba v Kamniku. 1. Poljšak iz Slapa, 3. Trost iz Podrage, oba v Vipavi. 2. Pregel iz Ustja, 2. Vova iz Ljubiša, 1. Zupan iz Prerenake njive, 1. Erjavce iz Jelenja, 3. Škufca iz Dragoška, vsi v Liti. 1. Poznik iz Kamne gorice v Radolici, 1. Pavlešič iz Brezja, Osterman iz Deskove vasi, oba v Črnomlju. 3. Slobočnik iz Slavnne vasi v Metliki. 1. Štrukelj iz Štrctlove vasi v Ložu.

Umrli so:

14. oktobra: Frančiška Zor, hiš. o. 5 l., za davico. — V bolnišnici od 17. do 30. septembra; Matej Podlezek, berač 50 l., za sušico. Marija Paulič, del. 50 l., za rakom. Miha Levec, mizar 30 l., za jetiko. Rudolf Oblak, gost. o. 3 1/4 l., za prisadom. Julija Kolbič, dekl. o. 4 m., valed slabosti. Janez Lenarčič, pos. a. 30 l., za jetiko. Anton Trontl, temar 32 l., valed poškodovanja pri padcu. Marija Jenetič, kmeč. o. 1 l., za božjastjo. Janez Hribar, gostač 53 l., valed pljučnice. Janez Benedek, del. 40 l., za jetiko.

Listnica opravištva.

Č. g. M. C. vik. v D. Prav — poravnano.
Č. g. J. K. Preračunite le na četrletje; na mesece bi bilo pač nepotrebno.
Č. g. A. Fr. župan na S. Poslano prejeli. Hvala!
Č. g. V. I. kapl. v V. Poslano prejeli, prosimo pa še za četrletje.
Č. g. A. B. st. kapl. o C. Poslano prejeli; zadostuje do konec septembra.

Č. g. P. R. župa. v Z. Zadostuje „čeb. društvu“ za celo leto; za „Slov.“ pa do 30/4 1879.

Č. g. V. B. kapl. v Č. Plačano do 30/9 tek. leta.

Č. g. P. K. dek. v B. Vse plačano za preteklo in tek. leto.

Č. g. J. S. vik. v B. Nič na dolgu.

Č. g. J. B. župa. v H. Za tek. leto prejeli po Bl. 5 gld.

Č. g. A. K. kapl. pri N. C. Za pretekla leta vse prejeli. Za tek. leto pa imate še od l. 1875 2,50 na dobrem, na kar ste znabiti pozabili.

Č. g. J. Nep. K. kapl. pri sv. L. Naročnina je potekla s koncem junija tek. l.

Č. g. J. kapl. pri sv. L. Poslano 12/10 prejeli ter je za letos vse plačano.

Č. g. J. K. kapl. Č. V. Prejeli; vse plačano Blg. g. J. D. posest. v L. Vest Vas je pekla! Menda saj ne prehudo; bilo bi jako nepotrebno.

Na malenkosti nismo nikoli gledali. Vse poravnano.

Čč. gg. J. B., S. Š., M. T. Srčno zahvalo za dar. Vivant sequentes!

Loterijske številke, 12. oktobra.

Na Dunaju: 87, 4, 84, 63, 49.

V Gradcu: 30, 75, 34, 13, 24.

Telegrafne denarne cene 14. oktobra.

Papirna renta 61.60 — Srebrna renta 62.40 — Zlata renta 70.95 — 1860letno državno posojilo 110.75 Bankine akcije 784 — Kredite akcije 219.50 — London 118.10 — Srebro 100 — — Coa. kr. cekini 5.62. — 20-frankov 9.46 1/2

Najprimernejše darilce

za

pridne otroke

ste povesti:

1. **Hanani, ali zadnji dnevi Jeruzalema, in**

2. **Zadnji dnevi Ogleja.**

Knjižici obsegate okoli 180 strani in se dobivata mehko vezani po 30 kr. pri opravištvu „Slovenca“, ki po želji preskrbi tudi ličneje vezanje. Kdor jih naroči deset, dobi eno knjižico po vrhu. (25)

Neobhodno potrebno za obč. poslovalce!

Ravnokar je na svitlo prišla in se dobiva v založbi

Klein in Kovač

(nekdanja Egerjeva tiskarna) v špitalskih ulicah h. št. 5 pravnova knjiga:

„Leitfaden für Gemeindevorsteher“

to je navod za občinske predstojnike v njihovem poslu samostojnega in njim izročene delokroga, katero je spisal Anton Globočnik, ces. kr. okrajni glavar, vitez Franc-Jožefovega reda. Cena ji je 80 kr.

Ta brošurica na 8 polah v nemškem jeziku obsega za občinske poslovalce popolen poduk, kako naj se pri svojem težavnem vradovanju vedejo v formalnih in materialnih zadevah, ter naučno naveduje dotične državne in deželne postave n ukaze. Tudi ji je pridejanih 47 formularov ali izgledov za razna pisma in alfabetčni imenik. (2)

Zahvala.

Za mnoge dokaze blagega sočutja in za obilno vdolžbo pri pogrebu nepozabljive matere, oziroma tašče, gospé

Marija Zakelj,

izreka se vsem častitim deležnikom, posebno še blagim darovateljem krasnih vencev, najprisrčnija zahvala.

V Ljubljani 13. oktobra 1878.

Zalujoči sorodniki.

Zobni zdravnik

dr. Tanzer,

docent zobozdravništva na graškem vseučilišču, izvrševal bode v hotelu „pri Elefantu“ od 14. do 31. oktobra t. l. svojo

zobozdravniško in zobotehniško prakso.

Vsi p. u. bolniki se prosijo, naj se kmalu oglasé, da bode mogoče vse operacije polagoma in kolikor mogoče brez bolečin dovršiti.

Dr. Tanzerjeva ces. kr. priv. antiseptikon ustna voda, zobni prah in zobno testo dobiva se pri njem, kakor v Ljubljani zmirom pri bratih Krisper, v Birschtzovej lekarni, pri E. Mahru in Businaru; v Kranju v lekarni Savnikovej; v Škofej Loku pa pri trgovcu Marinčaku.

Nagrobni križi

pozlačeni, z najlepšimi napisi se dobivajo pri meni na izbiro, s kamnom ali pa brez njega, pa tudi železje vsake verste iz najboljših fužin, vse prav po ceni.

V Ljubljani meseca oktobra 1878.

Sp. Pessiack,

prodajalnica železja, gledališko ulice št. 8 blizu frančiškanskega mosta.

(5)